

Položaj zaposlenih u putnoj privredi nikad nije bio gori

Radnici taoci kriminala

TEMA MESECA

Mirjana N. Stevanovi}

Iako je preduzećima iz putne privrede najvažniji partner država, umesto da im to obezbedi povoljniji položaj na tržištu, u poslednje dve decenije bio je jedan od glavnih uzroka propadanja i gašenja preduzeća. Naravno, svoj danak je uzela i privatizacija, a pre svih tih procesa, sankcije iz 90-ih gotovo su ugasile najviše sisteme koji su morali da zatvore svoja gradilišta u Africi, Aziji i Evropi. Tako su firme koje su nekada bile uspešna konkurencija najvišim svetskim igrama, dobijale najviše i najzahtevnije projekte u svetu, sada gotovo izbrisane sa poslovne mape. Dve decenije stagnacije dovelo je do toga da najvredniji stručnjaci napuste zemlju, a novi kadar nije imao od koga ni gde da uči. Tako se uz sve probleme koji kose i ostalu privredu, ova grana suočava i sa nedostatkom najviše srednjeg i visoko obrazovanog kadra.

Ipak, to je još uvek samo jedan deo priče. Najveću štetu nanela je privatizacija, kroz koju je najviše delom ne samo opran sumnjivi kapital, nego je on i uvećan, ali je pri tom otišao kao profit vlasniku dok su radnici ostali na

Najveću štetu nanela je privatizacija, kroz koju je najvećim delom ne samo opran sumnjivi kapital, nego je on i uvećan i otišao kao profit vlasnicima

skromnim zaradama, ukoliko su one uopšte isplaćivane.

Analitičari tvrde da je u privatizaciji u putnoj privredi, uprkos uverenom mišljenju da je kupovao ko je htelo, zapravo uestvovalo svega nekoliko jakih igrača i oko desetak „podigrača“ koji su slušili za mešusobno nametanje tenderskih i aukcijskih prodaja. Obično se misli da je reč o Miroslavu Miškoviću i Milanu Beku, ali iako se i oni javljaju u tim transakcijama, davno su se povukli iz te grane. Za većinu građana, pravi vlasnici velikih građevinskih firmi koje su kupljene novcem iz zakulisnih poslova, ostali su nepoznati. Takva situacija bila bi i sa vlasnikom Nibens grupe, Milom Đuračkovićem, da nije počeo da gradi poslovnu imperiju i da zadužuje preduzeća. Injenica je, međutim, da iako su radnici te grupacije protestovali mesecima pre nego što im je gazda otišao iza rešetaka, država malo toga uradila da spreči katastrofu.

Strane IV-V

Neizvesna budućnost:
Protest samostalnih sindikata putara

ANALIZA: Radna verzija Zakona o trajku -eka sud Socijalno-ekonomskog saveta

Ljajić: Samo usaglašen tekst ide pred Vladu

Strana 2-3f

AKTUELNO: Najave oko izmene Zakona o radu nestale u oblaku predizborne trke

Ne postoji ni osnovni predlog izmena

Strana 2-3f

U FOKUSU: Status radnika u energetskom sektoru Srbije neznatno bolji od zaposlenih u drugim granama

Poslednji u regionu po platama

Strana 3f

TEMA: Putari u Novom Sadu, Kragujevcu, Vranju i Uicu

U nedaćama bez svoje krivice

Strane 4-5f

POVODOM: U toku istraživanje „Sindikati u javnosti“

Radnici sve manje veruju sindikatima

Strana 6f

PREGLED: Generalni trajk protiv stroge tednje u Italiji po-inje 6. septembra

Na poslu do poslednjeg daha

Strana 7f

POGLEDI: Ljubodrag Savić, profesor Ekonomskog fakulteta u Beogradu

Nova kriza uvećava armiju nezaposlenih

Strana 7f

NA [A] PRI[A]: Fudbaleri u [paniji i Italiji izborili su se [trajkom za svoja prava

Srbiji ne prete prazni stadioni

Strana 8f

STUDIJA SLU[AJA: Beneton po-inje proizvodnju u Srbiji do kraja ove sedmice

Delimični zastoje ili test za projekat

Strana 8f

Radna verzija Zakona o {trajku ~eka sud Socijalno-ekonomskog saveta

LJAJIĆ: Samo usaglašen tekst ide pred

Sporna odredba „lok-aut“ odbačena, a kao značajno poboljšanje u najnovijoj verziji navodi se i skraćivanje roka za prijavljivanje

ANALIZA

Mirjana Milenković

Radna verzija Nacrta zakona o {trajku povodom koje je bilo prili-nog sporenja i koji je u jednom trenutku ujedinio sindikate i poslodavce protiv dr`ave još nije zavr{en. Iako je vi{e puta najavljivano da je do kraja juna u}i u skup{tinskog Odbora za rad, bora-ka i socijalna pitanja uveren je da ministar Ljaji} ne-je Skup{tini predlo`iti zakon o

potpuna saglasnost predstav-nika vlade, sindikata i poslodavaca, ka`e Ljaji} i dodaje da je trenutno na snazi zakon iz 1996. godine, a inicijativa da se napravi novi zakon o {trajku nastala je lane.

Meho Omerovi}, predsed-nik skup{tinskog Odbora za rad, bora-ka i socijalna pitanja uveren je da ministar Ljaji} ne-je Skup{tini predlo`iti zakon o

na grupa prihvatila ve}inu pri-medbi sindikalaca. On, ipak, poja{njava da je poslednju re-~, pred usvajanje ovog zakona na vladi, imati ~lanovi SES-a koji bi trebalo da se sastane izme|u 10. i 15. septembra.

Orbovi}ev potpredsednik i ~lan radne grupe za izradu Zakona o {trajku Zoran Mihajlovi} ka`e za na} list da su se ~lanovi grupe pri izradi zakona

- Sindikalci }e sada mo}i u {trajk i pored toga {to }e paralelno te}i arbitra`a, obja{njava Mihajlovi} i dodaje da je izmenjena i procedura prijavljivanja {trajka solidarnosti, da {trajka-ke stra`e budu}e mogu i ne moraju da informi{u javnost o toku {trajka, da su inspektori rada nadle`ni za po-}tovanje radnopravnog statusa zaposlenih. Ukinut je i takozvani zamrznuti {trajk, a radnici }e iznova morati da prijavljuju obustavu rada.

Tokom javne rasprave najve}e nezadovoljstvo predlo`enom verzijom zakona izazvalo je ograni-avanje mesta {trajka, odnosno ~injicom da {trajkuju isklju-ivo na radnom mestu, a ne na ulicama, trgovima ili ispred Vlade Srbije. Prema re-ima Ranke Savi}, predsednice ASNS mesto odr`avanja {trajka i dalje ostaje sporno, odnosno svo-}enje {trajka na „neku rupu u fabri-kom dvori{tu“.

Ukoliko takva odredba ostane u zakonu bi}emo prinu}eni da umesto {trajka prijavljujemo proteste kako bismo mogli da iza|emo iz kruga preduze}a i poka`emo sopstveno nezadovoljstvo, obja{njava za na} list Savi}eva i do-

Radnici dvostruko kažnjeni

Prema Mihajlovi}evim re}ima ostao je sporan minimum procesa rada koje određuje poslodavac i po kome „gazda“ za posao u pogonu može da anga-}uje i organizatora {trajka. Radnici koji su u {trajku, kao što je i u aktuelnom zakonu napisano, ne}e dobiti nadoknade. Međutim, malo je nelogi}no da kod opravdanih {trajkova radnici dva puta bivaju kažnjeni. Naime, oni uglavnom {trajkuju zato što im nesavesni poslodavci ne ispla}uju zarade, a sada }e im po novom zakonu ti isti poslodavci dodatno oduzimati naknadu.

{trajku koji ograni-ava prava radnika i sindikata, a upravo to su bile primedbe predstavnika sindikata.

- Duboko verujem da }e predlog zakona koji uputi vladu polaziti od interesa radnika i od dogovora sindikata i poslodavaca. Bez saglasnosti i sindikata i poslodavaca ne }e se ni donositi jedan ovako va`an zakon, ocenjuje Omerovi}.

Ljubisav Orbovi}, predsed-nik Ve}a SSSS isti-e da je rad-

uglavnom bavili tehni-kim pitanjima, a da o politi-kim aspektima zakona nije bilo re-~i. On isti-e da je dobro {to je sporna odredba „lok-aut“ odba-ena, a kao zna-ajno pobolj-}anje u najnovijoj verziji Zakona o {trajku on navodi i skra-}enje roka za prijavljivanje {trajka, budu}i da je prethodnom verzijom to bio podu`i rok koji je uklju-ivao najavu, arbitra`ne pregovore, pa ponovo najavu {trajka.

daje da radna verzija zakona nije dostavljena sindikalcima.

Ona napominje i da zna da je iz radne verzije izba-ena odredba „lok aut“, na koju su predstavnici svih sindikata imali najvi{e primedbi. Napominje i da se zakonom pove}ava broj onih kojima se zabranjuje {trajkovanje, a isti-e i da

su diskutabilni predlozi o minimumu procesa rada.

- Ako zakon bude usvojen u radnoj verziji, ne }e slu`iti svrsi jer }e suziti mogu}nosti za {trajk do te mere da }e ga mal-tene onemogu}iti, ka`e Savi}eva izra`avaju}i svoje sumnje da je cilj dono{enja novog zakona o {trajku suzbijanje neza-

Najave Ministarstva rada i socijalne politike oko izmene Zakona o radu nestale negde u oblaku

Ne postoji ni osnovni predlog izmena

Sagovornici Foruma ubeđeni da }e novi pravni akt sa}ekati i novu vladu • CVETANOVIĆ: Ovo što je MMF predlo}io, a što se ti}e otpremnina, nikako

AKTUELNO

Ljiljana Bukvi}

Da smo normalna dr`ava kao {to nismo, novi zakon o radu najavljen još sredinom prošle godine odavno bi prošao sve selekcije, od radne verzije prednesene na javnoj raspravi oko koje bi se usaglasili svi socijalni partneri do gotovog teksta spremnog za usvajanje u Vladi i Skup{tini. Ovako, teksta nema, nije ga ni bilo, a nacrt se ne nazire. Najave Ministarstva rada i socijalne politike, {to je trebalo da bude glavno na ovom, za radnike Srbije kapitalnom projektu, nestale su negde u oblaku predizborne trke i sada }emo svi zajedno da ~ekamo novu vlast. I dok }e neki drugi zakoni novu vladu sa-ekati u fioci, po svemu sude}i novi zakon ili bar izmene i dopune starog zakona o radu pisa}e neki drugi ljudi.

- Zastalo je, ka`e predsednica Asocijacije slobodnih i nezavisnih sindikata Srbije Ranka Savi} za Forum na pitanje {ta se de{ava sa zakonom o radu. Zastalo je, napominje ona, kao i sve ostalo {to zastaje u Srbiji kada pravog razgovora na tu temu

nema. A da razgovora izme|u socijalnih partnera nema u dovoljnoj meri odavno i nije vest.

- Socijalni dijalog je na nuli i mi se kao trudimo da ne{to dovedemo bar do jedinice. Celo leto se nije govorilo o zakonu o radu i navodno sada bi u septembru trebalo da se sastane radna grupa i da razgovara o tome, isti-e Savi}eva.

Temu zakona o radu opet je pokrenuo niko drugi nego MMF. U poslednjoj poseti Beogradu pre nekoliko dana predstavnici ove me|unarodne institucije su osim sa ljudima iz

vlasti oko potpisivanja novog kreditnog aran`mana, iz predostro`nosti, razgovarali i sa sindikatima. Predstavnik MMF-a Albert Jeger nije propustio da ponudi preporuke dr`avi Srbiji i samim tim obavesti sindikate da strani investitori u Srbiji imaju dosta problema i da ne bi bilo lo{e kada bi se u novi zakon ubacile odredbe koje bi re{ile problem otpremnina.

- Jeger nas je informisao da je razgovarao sa Ljaji}em (ministar rada) o jednom delu koji se odnosi na zakon o radu, a ti-e se otpremnina. Rekao nam je da

strani investitori ne }e da dolaze i da imaju problema s otpremninama i da ne bi trebalo da se one ispla}uju za ceo radni sta`ve} samo za one godine koje je radnik proveo u toj firmi, napominje Savi}eva. Sindikati su, prema njenim re-ima, burno reagovali na ovakav zahtev, a Jeger je nakon toga rekao da su to ipak samo „njihove preporuke“.

- Bila je pomalo zategnuta situacija. Mi smo rekli da izmene i dopune zakona nisu briga MMF-a, ve} dr`ave, sindikata i grana Srbije - napominje Savi}eva.

U predizborno vreme retko se menjaju sporni zakoni: Detalj iz Jura korporacije

Sednica SES-a 19. septembra

Sednica Socijalno-ekonomskog saveta na kome bi se, između ostalog, razgovaralo i o Zakonu o {trajku, trebalo bi da bude odr`ana 19. septembra, ka-}e Ljubisav Orbovi} za Forum. Predsednik Samostalnog sindikata, predsednik UGS Nezavisnost Branislav }anak i ministar rada Rasim Ljaji} sastali su se pre dva dana na kolegijumu SES-a i dogovorili se o okvirnim temama tog razgovora. „Razgovara}emo o zakonu o {trajku, potpisivanju kolektivnih ugovora u grani hemije i nemetala, ali i o tome {ta se de{ava sa Sporazumom socijalnih partnera koji treba da pratimo svakog meseca“, isti}e Orbovi}.

O nekim drugim momentima ovog zakona nije bilo razgovora, a Savi}eva ka`e da }e te}ko i da ga bude jer su Kosovo i EU i druge „visoke“ teme uvek te koje vi{e okupiraju pa`nju vlasti.

Poslednjih meseci ovaj razgovor sa MMF-om jedino je konkretno pominjanje zakona o radu, iako je zavr{etak nacrta bio najavljen još za prva tri meseca ove godine. „Pomerili smo dono{enje nacrta za po-etak slede}e godine jer ne `elimo da radimo bez sindikata i poslodavaca. `elimo da na|emo najpre zajedni-ki jezik sa njima, da ne dozvolimo da se desi da neke krucijalne stvari ostanu nepromenjene“, re-eno je Forumu u Ministarstvu rada još krajem 2010. Zajedni-ki jezik o-igled-

no još nisu po-eli da pronalaze jer od teksta zakona nema ni{ta, ~ak ni osnovnog teksta.

- Ne postoji ni osnovni tekst, sve se svodi na sporadi-ne razgovore, nema ni radne verzije i vide}emo da li }e se desiti ne{to u septembru. Mislim da od toga sada ne }e biti ni{ta i da }e i Vlada kao i Ministarstvo izbegavati dono{enje takvog zakona, ka`e Ranka Savi}, ube}ena da }e zakon do-ekati novu vladu. U isto to je ube}en i predsednik Konfederacije slobodnih sindikata Ivica Cvetanovi}.

- Novi zakon bi }e donet kada stigne nova vlada. Zasad ne znamo ni da li se radi na njemu. Ovo {to je MMF predlo`io a {to se ti-e otpremnina nikako ne odgovara radnicima i mi }emo

Status radnika u energetskom sektoru Srbije neznatno bolji od zaposlenih u drugim granama

Vladu Poslednji u regionu po platama

štrajka

U FOKUSU

Gojko Vlaović

Položaj radnika u energetici je nešto bolji u odnosu na druge delatnosti u Srbiji ali je daleko od zadovoljavajućeg, zajednički je imenitelj izjava sagovornika koje je kontaktirao Forum.

Veljko Milošević, predsednik Samostalnog sindikata radnika energetike i petrohemijske Srbije naglašava da položaj radnika u energetskom sektoru nije isti u svim preduzećima i da zavisi od delatnosti i od vlasničke strukture.

Nije ista situacija kada je reo statusu zaposlenih u državnim i privatnim preduzećima. Tamo gde su privatne gazde u energetskom sektoru Srbije plate su zadovoljavajuće, međutim, prisutno je svakodnevno smanjenje broja zaposlenih. Stoga se se sa radničkog stanovništva može zaključiti da je oduvanje radnih mesta u takvim kompanijama teško održivo, naglašava naš sagovornik. Milošević navodi primer da zaposleni u srpskoj energetici primaju najmanje plate u regionu.

Pouzdamo znam da radnik u energetskom sektoru u Srbiji zarađuje manje nego recimo u BiH. Tako, kada posmatramo položaj radnika zaposlenih u toj delatnosti nikako ne možemo da konstatujemo da su oni u nekakvom povlačenom položaju - isti-e Milošević.

Dragan Vesić, sekretar Granskog sindikata Hemije, nemetala, energetike i rudarstva Nezavisnost ističe da bez obzira na pojedine populističke izjave političara i srpska privreda, pa i energetski sektor

Foto: Stefan Šavić

kao najvitalniji deo privrede i suočava sa posledicama ekonomske krize.

GSHNER Nezavisnost pomno prati globalne procese u međunarodnom sindikalnom pokretu i već je preduzeo konkretne inicijative za fuziju sa Granskim sindikatima metalne industrije i industrije tekstila, koje i obuhvataju u okviru sindikalnog saveza UGS Nezavisnost, naglašava Vesić.

On dodaje da je položaj zaposlenih u sektoru energetike u Srbiji bolji u odnosu na mnoge druge privredne grane (to je slučaj i u najrazvijenijim državama EU. Naftni sektor je privatizovan od strane ruskih kompanija Lukoil i Gaspromneft, što je dovelo do značajnog smanjenja broja zaposlenih, dok se u Elektroprivredi Srbije u narednim mesecima i godinama očekuju izazovi i ozbiljne socijalne

posledice restrukturiranja i privatizacije.

Analizirajući negativna iskustva iz procesa privatizacije NIS-a i Lukoil, HNER Nezavisnost već nekoliko godina upozorava na potrebu uspostavljanja sustinskog socijalnog dijaloga u elektroenergetskoj državnim kompanijama JP EPS. Nažalost, ozbiljnog socijalnog dijaloga između poslovnosti EPS-a i sindikata još uvek nema, o čemu govori i podatak da više stotina zaposlenih u RB „Kolubara“ i drugim privrednim društvima EPS, vodi sudske procese tražeći da im se isplati naknada za rad u smeni, u skladu sa članom 108 Zakona o radu. Dok je EPS morati da izdvoji milione evra za izvršne sudske presude za naknadu za smenski rad, HNER Ne-

zavisnost već duže vreme upozorava predstavnike poslovnosti EPS, da su loša rešenja u kolektivnim ugovorima, uzrok svih problema koji se negativno odražavaju na položaj zaposlenih ali i na poslovnu efikasnost EPS-a. Ta upozorenja još uvek ne dopiru do vrha poslovnosti EPS-a - isti-e Vesić.

Ivica Cvetanović, predsednik Konfederacije slobodnih sindikata, u ovom intervjuu je Sindikat radnika Elektroprivrede Srbije, kaže za Forum da je energetski sektor jedan od najvažnijih za funkcionisanje države.

Posao koji obavljaju zaposleni u tom sektoru je specifičan, podrazumeva smenski rad a energetski sektor ostvaruje i određenu zaradu. Međutim, to ne znači da su radnici u toj sektoru povlašćeni - isti-e Cvetanović.

On naglašava da se to može zaključiti na osnovu zarada u energetskom sektoru drugih država koje su veće nego što je to slučaj u Srbiji. Cvetanović je istakao i to da radnici zaposleni u energetici imaju potpisane pojedinačne kolektivne ugovore sa poslodavcima.

Ponekad se neki od tih ugovora ne poštuju. Onda sindikalci stupaju na scenu kako bi izdejstvovali poštovanje kolektivnog ugovora. Mogu reći da smo generalno zadovoljni odnosom sa poslodavcima u energetskom sektoru. Socijalni dijalog postoji i sporovi se rešavaju. Ipak ima i nedostataka. Naime, ne postoji poseban kolektivni ugovor na nivou grane a mi u KSS smatramo da bi bilo izuzetno bitno da se i on potpiše, zaključuje Cvetanović.

Najviše sporenja oko prava na štrajk i proteste na ulicama: Sa protesta u Novom Sadu

dovoljstva u javnim preduzećima, koja bi naredne godine trebalo da se na ulicu na udaru privatizacije. Drugog razloga nema, jer donošenje ovog zakona nije uslovljavala ni Evropska komisija, isti-e Šavićeva.

predizborne trke

ne odgovara radnicima

u svakom slučaju biti protiv takvih odluka, ne samo kada je u pitanju ovaj zakon već i neki drugi, napominje Cvetanović. On kaže da je već znao da će problema sa zahtevima stranih investitora biti. „U Beloj knjizi sam video koliko se ide na smanjenje prava zaposlenih i to ne možemo da prihvatimo, naglašava Cvetanović. On podseća da je u poslednje tri godine više od 400.000 radnika ostalo bez posla i da je do kraja godine ta cifra biti još veća.

Predsednik Saveza samostalnih sindikata Srbije Ljubisav Orbović rekao je da svako ko bi u „ovom trenutku pokušao da menja Zakon o radu imao probleme“. Orbović kaže da je sindikat protiv toga da se Zakon o radu menja, „pogotovo na taj način da oni predlažu izmenu ovog ili onog člana, ali kad budemo dobili zvaničan predlog, zvanično ćemo i odgovoriti“.

Niti je bilo razgovora na tu temu, niti se radna grupa sastajala i nije bilo nijednog predloga osim onog koji je MMF imao nedavno. O svemu tome moraće se da razgovaramo na sednici SES-a, kaže Orbović za Forum.

Protesti po potrebi

Da radnici u energetskom sektoru imaju daleko manje razloga za nezadovoljstvo od svojih kolega pokazuje i podatak da su štrajkovi u tom sektoru retki. Ipak, to nikako ne znači da ih nema. Primera radi, u januaru su zaposleni u Termoelektrani Nikola Tesla održali štrajk upozorenja tražeći povećanje nadoknade za rad u smenama. Štrajk upozorenja je sproveden jednodnevnim obustavom železničkog saobraćaja i smanjenjem proizvodnje električne energije sa svih osam blokova u zakonskim okvirima.

Iako je školska godina počela bez štrajka, sindikati prosvetnih radnika i dalje nezadovoljni materijalnim položajem

Oktobarska povišica do tri odsto

EPILOG

Vesna Andrić

To što je školska godina počela bez štrajka, pa čak i bez pretnji da bi moglo da dođe do obustave nastave u školama, nije znak da je stanje u obrazovanju bolje, tvrde sindikati prosvetnih radnika. Međutim, da je do nekih promena na relaciji vlada - sindikati ipak došlo, možda najbolje svedoči priklonost lidera reprezentativnih sindikata, koju su pokazali tokom prošlonedeljnog potpisivanja izmena i dopuna posebnog kolektivnog ugovora za zaposlene u osnovnim, srednjim školama i domovima u-enika. Niko od njih nije propustio priliku da ukaže na to kako izmene „nisu idealne“, ali i da „izrazi zadovoljstvo“ što je socijalni dijalog konačno uspostavljen.

Ministar prosvete i nauke Žarko Obradović kaže da izmene i dopune posebnog kolektivnog ugovora rešavaju nekoliko

problematičnih pitanja kao što su definisanje kriterijuma za utvrđivanje liste tehnoloških viškova, zatim pitanje isplate otpremnina i prekonornog rada, koji se ubuduće plaćati. On podseća da je potpisivanjem ovog dokumenta ispunjena obaveza Vlade definisana sporazumom koji je zaključen sa sindikatima nakon prolejnog štrajka. Obradović ukazuje „na još jedan važan detalj“, a to je da sindikati i vlada „nastavljaju socijalni dijalog o svim pitanjima“.

Sindikati obrazovanja Srbije je relativno zadovoljan potpisivanjem izmena i dopuna posebnog kolektivnog ugovora jer je bilo još mnogo stvari oko kojih smo više od dva meseca pregovarali, ali nismo uspeali da se dogovorimo. Naš kolektivni ugovor isti-e u januaru tako da imamo vremena da neke stvari popravimo. Dobro je da su se svi sindikati složili oko teksta ugovora u kome smo precizira-

li neka pitanja, ali naš socijalni dijalog se ne završava na ovome - kaže Branislav Pavlović, predsednik Sindikata obrazovanja Srbije.

Slobodan Brajković, predsednik Sindikata radnika u prosveti Srbije, ocenjuje da izmenama i dopunama posebnog

da se dogovorimo - kaže Brajković. Nakon rebalansa republičkog budžeta u septembru trebalo bi da budu obezbeđena sredstva za isplatu jubilarne nagrade za 2009. i 2010. godinu, a ovogodišnjim budžetom predviđena su sredstva za jubilarne nagrade za 2011. Pavlović

ma u Vojvodini koji su otišli proleće godine u penziju.

Ostaju nam razgovori o korekciji koeficijenta za obradu plata zaposlenih u prosveti. Nadam se da će novi koeficijenti poći da važe od 1. januara iduće godine. Ta korekcija je neophodna jer je povećana minimalna cena rada, a mi smo koeficijente pravili kada je osnovica bila manja od 90 dinara. Sada smo došli u besmisleno situaciju da je odnos najviše i najniže plate u prosveti dva prema jedan - ukazuje Tomislav Ivanović, predsednik GSPRS „Nezavisnost“.

Sindikati ne polažu velike nade u predstojeću oktobarsku povišicu zarada. Dragan Matijević, predsednik Unije sindikata prosvetnih radnika Srbije, ukazuje da je ta povišica „vezana za rast bruto nacionalnog dohotka, koji u drugom polugodištu ne stoji sjajno, pa ni povišica verovatno neće biti veća od tri odsto“.

Liste tehnoloških viškova

Već narednih dana trebalo bi da bude utvrđena lista tehnoloških viškova na nivou cele Srbije. Iako iz Ministarstva prosvete obećavaju da neće izići iz sistema obrazovanja dok se ne obezbede otpremnine, Dragan Matijević ističe da je „sistem toliko nategnut da je pitanje koliko će još moći da izdrži, a da ne pukne“.

kolektivnog ugovora napravljen izvestan pomak, ali da taj ugovor nije idealan.

Odradili smo onoliko koliko dozvoljava budžet. Imali smo predlog da se povećaju nadoknade ljudima koji su na bolovanju, kao i da se jubilarne nagrade isplaćuju na pet, 10, 15, 20 i 25 godina, ali nismo uspe-

podseća da jubilarne nagrade za prošlu i prethodnu godinu - eka više od 10.000 prosvetara.

Pre letnjeg raspusta usvojene su izmene i dopune Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja, što je takođe predviđeno sporazumom, a zasad je ostalo nerešeno pitanje isplate otpremnina zaposleni-

Užice: Povećali prihode i zaposlenost

Plate su redovne, ali mogle bi da budu veće zbog teških uslova rada

Nenad Kovačević

U tri dominantna preduzeća („Putevi“ Užice, „Putevi“ Pože, koji imaju istog vlasnika, i „Putevi“ Ivanjica), zaposleno je više od 2.000 radnika, a broj se povećava za 30 do 40 odsto u jeku građevinske sezone. Plate su, kažu radnici, redovne, ali mogle bi da budu veće zbog teških uslova rada i prekovremenog angažovanja. U ukupnim „Putevima“ stalno je zaposleno oko 1.300, po ukupnim „Putevima“ oko 280, a u „Putevima“ Ivanjica oko 210 radnika.

zaciju, a može da obezbedi bankarske garancije i sve što je neophodno“, kaže u razgovoru za Forum Mirjana Krđević, stručna saradnica Regionalne privredne komore Užice.

- I pored najvećih problema, poput slabe naplate za izvedene radove, u putnoj privredi u ukupnom regionu primetna je tendencija rasta i prihoda i broja zaposlenih. U tri navedena preduzeća u 2010. poslovni prihodi su povećani za 25 odsto, a broj zaposlenih veći je za oko deset procenata, dodaje načelnica sagovornica i ističe da je RPK

ko bi popunili kućni budžet. Danas izgleda to nije tako. Istakavši da je preduzeće „Putevi“ Užice u ovoj godini uspelo da obezbedi čak 90 odsto više poslova nego prethodne godine, direktor Milan Bojović navodi da su radnici i mehanizacija te firme angažovani na mnogim gradilištima u zemlji i inostranstvu, ali da je jedan od najvećih problema nedostatak radnika. To preduzeće završilo je deonicu od 30 kilometara na Koridoru 10, a zbog problema u Nibens grupi, preuzeli su i trasu tog preduzeća.

ka, plaćenu povratnu kartu za odmor nakon šest meseci i mesečnu zaradu od 1.000 do 1.500 dolara, objašnjava Bojović, a na pitanje zbog čega se radnici ne prijavljuju za te poslove, uzvraća:

- To morate da pitate Nacionalnu službu za zapošljavanje.

Jovo Stanojević, predsednik Sindikata putara Srbije u „Putevima“ Pože kaže da je stanje u putnoj privredi teško jer su plate male, a radi se prekovremeno.

- Prosečne radničke plate u požeškim „Putevima“ su 25.000 do 30.000 dinara. Uslovi rada su teški, radimo deset do dvanaest asova dnevno kad asfaltiramo puteve, subotom, a nekada i nedeljom. Plate jesu redovne, ali su ipak male za takve uslove rada i tu vrstu poslova. Iako imamo veliki broj prekovremenih radnih asova, poslovođstvo nam plaća samo 40 asova mesečno, navodi Stanojević i dodaje da u tom preduzeću nije potpisan kolektivni ugovor, te da je taj sindikat nekoliko puta bezuspešno pokušavao da o tome pregovara s poslovođstvom.

- Radnici u ukupnim „Putevima“ imaju mnogo veća prava. Primera radi, obezbeđeni su im doručak i ručak na gradilištu, a nama se plaća samo jedan obrok. Imaju i terenski dodatak i veće plate. Oni su u mnogo boljoj poziciji od nas, iako je većinski vlasnik oba preduzeća isti, zaključuje Stanojević.

S druge strane, o uslovima rada, zaradama, poštovanju radnih i sindikalnih prava, Forum nije mogao da se obavesti kod sindikalnih predstavnika u ukupnim „Putevima“. Predsednici oba sindikata (Samostalni sindikat putara Srbije i Nezavisni sindikat) u tom preduzeću bili su na godišnjem odmoru, a njihovi saradnici tvrde da nisu ovlašćeni da komuniciraju s medijima.

- Proteklih nekoliko godina najveći procenat vrednosti izvedenih radova u ukupnom regionu ostvaren je u putnoj privredi i dostiže 70 do 80 odsto. Preduzeće „Putevi“ iz Užice jedna je od najpoznatijih u naftnoj zemlji i jedino u regionu koje može da uestvuje i na velikim međunarodnim tenderima jer ima kadrove, mehani-

Užice, u saradnji sa RPK Valjevo, u nekoliko navrata promovisala zakonske akte o bezbednosti i zaštiti na radu kako bi se izbegle povrede na gradilištima.

Ne tako davno, radnici iz Užice i okolnih gradova, bili su srećni kada bi, posredstvom ukupnih „Puteva“, uspeli da odu na rad u Rusiju, bar na nekoliko meseci ka-

- I pored toga što smo uspostavili saradnju sa nekoliko opština u Srbiji o tome da nam pomognu da pronalazimo dovoljan broj tesara, armirara i drugih građevinskih radnika, taj problem još nije rešen. Primera radi, za rad u Rusiji potrebno nam je 600 radnika, a našli smo samo 50, bez obzira na to što imaju besplatan smeštaj, tri obro-

Kragujevac: U nedažama bez svoje krivice

Zoran Radovanović

Iako finansijski i poslovno najstabilnija i najzdravija firma u sastavu NIBENS grupe, Preduzeće za puteve Kragujevac (PZP Kragujevac) uveliko deli neveselu sudbinu ostalih kompanije grupacije, čiji je vlasnik Miloš Kovačević u zatvoru, zbog privrednih malverzacija. U PZP Kragujevac koje je privatizovano 2005., kad je tu firmu na aukciji kupilo Preduzeće za puteve Niš, zapošljava oko 400 radnika, i ne duguje nikome ništa, pa ni bankama. Otuda većina radnika te firme i dalje rado, mahom na putevima u umadiji i Pomoravlju, i primaju za naše prilike solidne plate. PZP Kragujevac ima i dobru strukturu zaposlenih, pošto većinu u kolektivnu firmu radnici direktno angažovani na gradnji puteva.

No, i ovo PZP ne radi punim kapacitetima, a zbog ukupne situacije u NIBENS grupi ta umadij-

ska firma ulazi u sve ozbiljnije probleme. Predsednik Sindikata u PZP Kragujevac Dragan Zlatković kaže da je i ranije te firme blokirano, zbog toga stoga (to je tzv. solidarni dužnik, što znači da je bila garant pri dodeli kredita ostalim kompanijama u sastavu NIBENS grupe,

- Ranije nam je blokirano iako mi ne dugujemo bankama, ali smo bili jemci drugim firmama u okviru naše grupacije. Problem sa blokiranim ranom dosada smo prevazilazili tako što smo angažovali pojedine manje firme koje su, navodno, bile nosioci, a mi podizvođačima radova na poslovima našeg preduzeća. Na taj način radili smo i radimo regionalne lokalne puteve u umadiji i Pomoravlju, kao i interne saobraćajnice u kompaniji Fiat automobili Srbija. Nevolja je, međutim, što te manje firme koje angažujemo kao nosioce radova nemaju odgovarajuće reference za veće i ozbiljnije poslove,

usled čega imamo sve veće teškoće pri gradnji puteva. Takav slučaj trenutno imamo na rekonstrukciji magistralnog pravca Kragujevac - Jagodina, gde je došlo do zastoja, ističe Zlatković, koji smatra da banke moraju da reprogramiraju dugove NIBENS grupe na rok od deset godina, dok država firmama iz te grupacije treba da obezbedi poslove na gradnji infrastrukture

Predsednik Saveza samostalnih sindikata Kragujevca Jugoslav Ristić smatra da rešenje za Preduzeće za puteve Kragujevac treba tražiti u podravljenju kako te, tako i ostalih firmi iz sastava grupe. Država, prema njegovim rečima, treba da preuzme kapital svih firmi NIBENS grupe, kao što je to činila u mnogim drugim slučajevima, u kojima vlasnik nije ispunjavao ugovorne obaveze, ili je poslovnim malverzacijama uništavao kupljeno preduzeće.

- Postoje svi uslovi za podravljenje kragujevačkog i svih osta-

lih preduzeća za puteve iz sastava NIBENS grupe. Kod tri firme iz te grupacije još uvek, s jedne strane strane, nisu istekli kupoprodajni ugovori, dok je, s druge, poslovanje te grupacije klasičan primer organizovanog kriminala u privredi, te država i po tom osnovu može da preuzme firme iz te grupe. Nakon preuzimanja preduzeća, država u njima treba da postavi nova rukovodstva i obezbedi im poslove. Ne bi smeo da se dozvoli da se na gradnji putne infrastrukture u Srbiji angažuju inostrane kompanije, koje bi potom zaposlile naše radnike i dale im „plate“ od po 17.000 dinara mesečno. To bi bilo pogubno i za domaću putnu privredu i za zaposlene. Takav model „razvoja“ Srbije jeste omiljen kod aktuelne vlasti, ali im ne smemo više dozvoliti da uništavaju domaću privredu, a armiju radnika i njihovih porodica ostavljaju bez elementarnih uslova za život, naglašava Ristić.

Većina moćnih preduzeća iz putne privrede

Radnici

VUKANOVIĆ: Minimalac zaboravljena kategorija

TEMA MESECA

Mirjana N. Stevanović

Naime, Nibens je bio nosilac konzorcijuma u najvećem državnom poslu, izgradnji na Koridoru 10, a da pri tom niko nije našao za shodno da izvrši suštinsku kontrolu bilansa firme iz te grupacije. Jer da je to učinjeno, videlo bi se da je šest putarskih preduzeća kupljenih u privatizaciji, opterećeno mešovitim hipotekama za kredite koji ne mogu da se naplate čak ni pod uslovom da se u predviđenom roku završe poslovi, a rok je, uzgred, već davno probijen.

Ono što bi građane zaista trebalo da brine, jeste tvrdnja stručnjaka da je prilikom prodaje bilo namećanja kupca, da su se firme pripremala za određene ljude i da su „outsajderi“ na aukcijama najpre diskretno, a ako ne shvate poruku, onda pretnjom, pozivani da se povuku sa nadmetanja. Koliko su te prietežne nemoguće je proveriti, ali ne može da bude slučajnost to što su najjače firme kupljene u privatizaciji, prvobitni vlasnici vrlo brzo prebacili u portfelj jačih igrača. Tako je novosadski ZGOP, jedinu firmu koja u Srbiji ima licencu za rad na električnim prugama, najpre kupio Integral inženjering, firma iz Laktaša (za koju tamnočrna arhiva tvrdi da je Dodikova, ali ni jednog dokaza za to nema) ubrzo prešla kod Milana Kovačevića u Nibens, a taj primer nije usamljen.

- U 99 odsto slučajeva u putnoj privredi se ne poštuju minimalna zarada od 102 dinara. Nemate komadu sećalite, a radnici ne smeju da se tuče budući

da je velika nezaposlenost, pa se svako plaću za svoje radno mesto, kaže za Forum Sonja Vukanović, predsednica Samostalnog Sindikata putara. - U svim preduzećima koja su u našem sindikatu, sa našim izuzetkom, ljudi rade od jutro do sutra, a poslodavci im po tri-četiri meseca duguju zarade. Koji je interes države da štiti takve poslodavce, koji

ne uplaćuju plate, koji ne uplaćuju poreze i doprinose, koji radnicima uplaćuju na minimalne zarade poreze i doprinose? To se svima vraća kao bumerang, smatra Vukanovićeva.

- Nibens grupa je jedan od najvećih problema, jer u grani

Novi Sad

Vojvodina

topli obrok, zbog čega je većina zaposlenih tužila firmu.

Radnici „Ba-kaputa“ ranije su za loše stanje u firmi okrivili lošu privatizaciju, te su ocenili da bi najbolje rešenje bilo da se ona ras-kine, dok je Trivunović poru-
io

Snežana Jaković

Vojvođanski putari dele tešku sudbinu kolega iz cele države i ističu da u putnoj privredi situacija nikad nije bila gora. Plate im kasne i po nekoliko meseci, rade pod lošim uslovima, mnogima se ne uplaćuju doprinosi.

- Radnici su ostali bez ikakvih prava. Ne može uopšte da se upoređi ono što je nekad bilo sa ovim danas kod novih vlasnika, gde je na delu klasično robovlasništvo, kaže za Forum predsednik sindikata Ba-kaputa Đuro Trivunović. Firma u kojoj je zaposlen članica je Nibens grupe. Pre privatizacije zapošljavala je više od 500 ljudi, a trenutno u stalnom radnom odnosu ima oko 330 zaposlenih. „No, niko ne dolazi na posao, jer nemamo ime da radimo“, kaže Trivunović i ističe da su poslednju isplatu dobili za mart. Od 2009. godine u preduzeću nije isplaćivan regres, putni troškovi i

propala do kraja 90-ih, drugi deo je uništala privatizacija, a preostale firme mu-i nelikvidnost

Kao taoci kriminala

ija • SIMIĆ: Deo dugova banke bi trebalo da reprogramiraju, ali sudbina zaposlenih još nije izvesna

u kojoj radi oko 15.000 ljudi, upo{ljava tre}inu, oko 5.200 radnika. Deo njenih dugova banke bi trebalo da reprogramiraju, ali sudbina zaposlenih jo{ nije izvesna. Me|utim, ni polo`aj drugih radnika u ovoj grani ne zaslu`uje manje panje. U poslednje vreme, prisutna je tendencija vlasnika da ubede radnike kako }e ve

On dodaje da sindikati reaguju i na poku{aje poslodavaca da smanje broj stalno zaposlenih pod izgovorom da se promenila tehnologija i da je posao sezonski. Me|utim, ve}ina njih ubrzo posle otpu{tanja vi{kova, anga`uje preko agencija ili ugovorom na odre|eno vreme dodatne radnike, koji predstavljaju najeksploatisaniji deo zaposlenih.

stalno zaposleni, pa mogu da rade samo na zaradu od 102 dinara po satu. Mi poku{avamo da pomognemo i da suzbijemo neformalnu ekonomiju iz grane, ali to te{ko ide. Jedan od razloga je to {to nije svuda jednostavno da se oformi sindikalna organizacija - ka`e Simi}.

On obja{njava da ima direktora koji spre-avaju i onih koji

Krug bez izlaza

Preduzeća „ispo{ćena“ u prethodnom periodu, nisu mogla bez posledica da se nose sa ogromnim iznosom nenaplaćenih potraživanja, i teško održavaju likvidnost. Dodatni problem kod njih je bio to što su takozvane situacije, odnosno fakture za obavljen posao, morali da predaju kako bi ušli na budžetski spisak, a odmah su potom morali da na taj nenaplaćeni iznos državi plate PDV. Veliki broj firmi morao je kod banaka da se zaduži kako bi izmirio tu obavezu, pa su često visoke kamate „jele“ profit. Uz to, ni tužba protiv države, koja jedina gradi puteve, nije bila pametno rešenje, jer bi u tom slučaju mogli da stave katanac na firmu.

Foto: Beta

anga`ovanje u letnjoj sezoni mo}i da iskoriste zimi, i tako izbegavaju da im isplate prekovremene sate, ka`e za Forum Sa{a Simi}, predsednik Granskog sindikata gra|evinske i putne privrede u UGS Nezavisnost.

- Ti ljudi postaju taoci svoje profesije, ili jedinog posla koji su mogli da na|u, nisu u situaciji da tra`e svoja prava, a zbog stalnog straha od otkaza, mnogo se -e{je razboljevaju. Njihove zarade su najni`e u grani, jer im se ne ispla}uju dodaci koje primaju

ne spre-avaju sindikalno organizovanje zaposlenih, ima -ak i onih koji tra`e da radnici budu u jednom sindikatu, jer im je onda lak{e da se sa njima dogovaraju. Ima i poslodavaca koji zahtevaju da budu bar dva sindikata, i oni po pravilu na taj na-

-in tra`e politi-ku podr{ku od obe strane. To je -esto vezano za li-nost sindikalnog predstavnika, za to koliko je on sposoban da pronikne u namere vlasnika i da sa-uva radnike od nekorektnog pona{anja. Ipak, Simi} tvrdi da ima i dobrih primera privatizacije, poput Puteva U`ice, Po`arevca ili Vojputa.

Me|utim, i za firme koje su u privatizaciji dobro pro{le, te{ko je da savladaju poslednju prepreku ka dobrom poslovanju, odnosno da naplate dugovanja dr`ave za poslove koje su odradili. Tako je uo-i svetske ekonomske krize, a neposredno posle izbora u Srbiji, vi{egod{nji dug prema putarima koji su bili nemilice anga`ovani na izgradnji brojnih lokalnih (izbornih) puteva, prema{io je 300 miliona evra. On je vrlo brzo, po formiranju nove vlade prepolovljen, jer se dr`ava zadu`ila kod me|unarodnih banaka, dok je preostali deo reprogramiran.

Foto: Beta

Vranje: Neizvesnost je njihov posao

Vojkan Risti}

Preduze}e za puteve iz Vranja do privatizacije bilo je jedno od onih u siroma{noj privredi sedam op{tina P-injskog okruga -i ji radnici su bili zadu`eni za „odre`avanje normalnosti u proseku zarada“. Bilo je presti`no zaposliti se u ovom kolektivu. Sada{njust je ljude ovde ostavila u najru-nijoj pro{losti.

- Nakon hap{enja na{eg direktora koji je na du`nost stupio nakon privatizacije ostali smo potpuno sami i bez pravih informacija kakve su nam perspektive. Nama policija ovde direktoruje, zabranjuju}i nam da protestujemo

- Nemojte o-ekivati da ovi ljudi sami mogu da re{e problem koji je neko drugi napravio. Oni `ele da rade, ali rad mora da se plati. Zamazati o-i je najlak{e, ali to ovi ljudi ne zaslu`uju, navodi za Forum Sne`ana Veli-kovi} iz ASNS-a.

Nakon obustave {trajka i isplate dela zarada radnici vranjskog Preduze}a za puteve iz „Nibens grupe“ ponovo su se vratili poslovanju na Koridoru 10 pre svega kod sela Davidovac i u delu op{tine Pre{evo prema makedonskoj granici.

- Neizvesnost je na{ posao. Ovde se radovi odvijaju uz obe}anje da }emo dobiti novac koji nam se

d: Glavni krivac je država

aput u istoj situaciji kao i Nibens grupa samo se to još prikriva

da vlasnik Nibensa Milo \ura-{kovi} nije mogao sam da o{teti sva preduze}a, ve} da je morao da ima nekog iza sebe.

- Glavni krivac je dr`ava, odnosno Agencija za privatizaciju i banke. Mi smo robovi bankara, is-

ti-e Trivunovi}. Vojvo|anski putari su -lanovi Samostalnog sindikata putara Srbije, -ija predsednica Sonja Vukanovi} ka`e da sudbinu sli-nu Ba-kaputu ima i zrenjanski Vojvodinaput, koji je privatizovan krajem 2005. godine.

- U tom preduze}u postoji problem sa novim vlasnikom. Oni su u istoj situaciji kao i Nibens grupa samo se to jo{ prikriva. Svi rade po istom receptu - prezadu`e firme, izvuku pare, di`u kredite, te za sve imaju pare samo ne za plate, zaklju-uje Vukanovi}eva i dodaje da je prosek zarada u putnoj privredi za 20 procenata manji od republi-kog proseka. U ne{to boljoj poziciji od privatizovanih firmi nalaze se gradska preduze}a, iako ni njima nije lako.

- Kriza je, u dr`avi nema para, ne izdvaja se dovoljno u putarsku privredu, pa samim tim ni mi ne dobijamo dovoljno sredstava potrebnih za normalno poslovanje“, ukazuje predsednik sindikata novosadskog JKP „Put“ Vladimir Plav{i}. Ovo gradsko preduze}e ima 400 zaposlenih, a plate im kasne sedam do deset dana.

- Kuburimo sa nedostatkom sredstava jer u bud`etu grada za

puteve nije bilo dovoljno izdvojenno, me|utim, rebalansom u gradskoj kasi to je promenjeno, pa se nadamo da }emo dobiti vi{e novaca, a samim tim i vi{e posla“, pri-a Plav{i} i nagla{ava da putarima nikad nije bilo lako, uslovi rada su te{ki, a po{to je njihov posao sezonski, moraju raditi i na ekstremnim temperaturama.

- To je takva delatnost, a promena u odnosu na ranije jeste to {to se sad na tr`i{tu pojavio veliki broj putarskih firmi, pa smo suo-`eni s konkurencijom i svime {to ona nosi.

No, kada je re-o privatizovanim firmama, te konkurencije po Trivunovi}u iz Ba-kaputa verovatno ne}e biti.

- U sastavu Nibens grupe, koja se ovih dana -esto povla-i po medijima, bilo je pet najja-ih preduze}a u biv{oj dr`avi koje je kupio jedan vlasnik i danas ih doveo do toga da }e te firme nestati vrlo brzo.

Vodovod brine o putevima

O stanju na gradskim i lokalnim putnim pravcima brinu ekipe JP „Vodovod“. Ovdje su zarade redovne i za južnjačke prilike iznad proseka od 30.000 dinara.

- Na održavanju gradskih ulica, ali i seoskih nekategorisanih puteva i dela regionalne mreže u dužini od oko tri stotine kilometara u JP „Vodovod“ radi pedeset radnika. Od onih sa osnovnim obrazovanjem do onih sa visokom stručnom spremom, kaže za Forum Božidar Đorđević, izvršni direktor u ovom preduzeću.

mo, jedinstven je glas gotovo svih zaposlenih u ovom preduze}u.

- Veliki je problem {to su vranjski putari ostali bez informacija o svom statusu. Sada ponovo ne{to rade na Koridoru 10, ali pitanje je za koje i kolike pare. To {to im je upla}eno ispada da je nadnica za sve „rupe“ koje je neko u me|uvremenu iskopao kako bi na{e preduze}e bilo dovedeno u ovakvu situaciju, tvrde predstavnici Samostalnog sindikata, koji „iz straha od prislu{kivanja i policije“ ne smeju da govore javno.

Objekat zgrade Preduze}a za puteve koji se nalazi u samom centru grada sada je pod budnim okom nadle`nih dr`avnih organa, jer kako priznaju samo radnici postoji „strah da oni mogu da mehanizacijom koju poseduju blokiraju grad“.

duguje na ime zarada, ali i redovno isplatu. U to ovde malo ko veruje, ali bolje je da radite nego da vas uop{te nema na poslu, jer i dalje postoji mi{ljenje da smo mi od hap{enja ljudi iz vrha privatizacionog konzorcijuma preduze}e sa malim {ansama da pre`ivi - ka`e jedan od radnika preduze}a „Nibens grupe“ iz Vranja.

Interesantno je da u Vranju kako u samom preduze}u, ali i u gradskoj upravi „imaju malo“ ili gotovo „ni malo informacija“ {ta se valja iza obe}anja daljeg anga`ovanja radnika na Koridoru 10. O tome za Forum nismo uspeli da dobijemo informacije ni od gradona-elnika Vranja, ali ni od bilo koga rukovodioca P-injskom upravnom okrugu koji u neku ruku predstavlja „produ`enu ruku“ Vlade Srbije za sedam op{tina na ovom podru-ju.

Uprkos postizanju sporazuma i potpisivanju posebnog kolektivnog ugovora sa MUP-om, zaposleni i dalje nezadovoljni

Papiri ne donose boljitak

TRAGOM

Katarina @ivanovi}

Iako je {trajk policije po-etkom godine okon-an postizanjem sporazuma izme | u predstavnika sindikalnih organizacija i Ministarstva unutra{njih poslova, sagovornici Danasa iz reprezentativnih sindikata ka `u da se materijalni polo `aj zaposlenih u MUP-u jo{ nije pobolj{ao. Predsednik Nezavisnog sindikata policije Velimir Barbulov ka `e za na{ list da je polo `aj policajaca „katastrofalan“, a da delovi sporazuma tek treba da po-nu da se primenjuju po-etkom naredne godine kada `e se, mo `da, osetiti odre |eni pomak.

- Po-etkom februara oko 13.000 policijskih slu `benika stupilo je u generalni {trajk, koji je trajao 13 dana, uz obavljanje minimuma procesa rada. [trajk je prekinut jer smo postigli sporazum s ministrom policije Ivicom Da-|em, ali se situacija jo{ nije promenila, iako se odre |ene odredbe tog sporazuma po{tuju - nagla{ava Barbulov.

Podsetimo, sindikati policije tra `ili su pove}anje plata za 40 odsto, nabavku no-

On dodaje da je posebnim kolektivnim ugovorom, koji je potpisan 28. februara, predvi |eno da osnovni deo plate zaposlenima u MUP iznosi 75 odsto prose-|ne zarade u Srbiji {to `e, prema re-|ima na{eg sagovornika, dovesti do odre |enog pomaka u pove}anju plata. Tako |e, potpisanim sporazu-

- Iz budžeta za MUP je 2002. izdvajano 9,7 odsto sredstava, a ta sredstva poslednjih godina su gotovo prepolovljena
- Primena kolektivnog ugovora različita od jedne policijske uprave do druge

mom predvi |ena je isplata jubilarnih nagrada, kao i prekovremenog rada - de `ur-stava, no{nog rada i rada tokom vikenda.

Predsednik Policijskog sindikata Srbije Veljko Mijailović ka `e za Danas da postoje odre |eni pomaci u polo `aju policije

Foto: Follet

ve opreme i uniformi, izmene odre |enih `lanova Zakona o policiji, kao i potpisivanje posebnog kolektivnog ugovora. Nezadovoljni odnosom dr `ave prema njima, stupili su u trinaestodnevni {trajk koji je organizovan uz po{tovanje zakonskih odredaba, odnosno, uz obezbe |enje minimuma procesa rada. Policajci su intervenisali samo na osnovu prijava gra |ana, a oni koji su bili zadu `eni za izdavanje li-|nih dokumenata i registarskih tablica, posao su obavljali u hitnim slu `ajevima.

- Pove}anje plata od 40 odsto nismo dobili. Svesni smo da dr `ava nema para, ali isto tako tvrdimo da je njen odnos prema policiji neodgovoran. Iz republi-kog bud `eta za MUP je 2002. izdvajano 9,7 odsto sredstava, dok su ta sredstva poslednjih godina gotovo prepolovljena. Tokom ove i pro{le godine dr `ava za policiju izdvaja svega 5,4 odsto i ve}ina tog novca ide na plate slu `benicima. Zbog toga smo uskra`eni za nabavku opreme i uniformi za policiju. Mnoga ministarstva, manja od MUP, primaju ve}a sredstva iz republi-kog bud `eta {to je nepravda, koju {to pre treba ispraviti - isti-e Barbulov.

Kako isplatiti stara „dugovanja“

- Tražili smo da se isplate zaostale jubilarne nagrade, noćna dežurstva i ostali prekovremeni rad za koji smo uskraćeni u protekle tri godine. U dogovoru s ministrom biće obrazovana posebna komisija koja će razmatrati pojedinačne zahteve i u skladu sa tim retroaktivno isplaćivati novac, zaključuje Mijailović.

u odnosu na proteklih nekoliko godina, ali da su klju-|ni problemi i dalje evidentni. Poseban kolektivni ugovor za policiju se prema re-|ima na{eg sagovornika, selektivno primenjuje.

- Primena kolektivnog ugovora je razli-|ita od jedne policijske uprave do druge. Negde se policajcima ne ispla}uju putni tro{kovi, negde se ne evidentira prekovremeni rad, pa shodno tome zaposleni ne mogu da dobiju slobodne dane koji im na osnovu toga sleduju.

U nekim upravama se {ire dezinformacije, a negde stare {ine i ne znaju {ta kolektivni ugovor sadr `i, a kamoli kako da ga primenjuju, navodi Mijailović}. Na ove probleme ukazano je ministru policije Ivici Da-|u, pa je sastavljena komisija koja

je na terenu ispitivati primenu ugovora. - Sada o-|ekujemo rebalans bud `eta, nakon -ega `e po-eti isplata jubilarnih nagrada i prekovremenog rada, -ime `e se status zaposlenih u policiji pobolj{ati. Stanje `e biti jo{ bolje po-etkom naredne godine jer `e osnovica plate, prema odredbama kolektivnog ugovora, biti pove}ana i iznosi `e 75 odsto prose-|ne zarade - nagla{ava Mijailović}.

U toku istra `ivanje „Sindikati u javnosti“, koje `e biti predstavljeno u oktobru

Radnici sve manje veruju sindikatima

Tri najveća sindikata beleže veliki pad poverenja • Sindikalne teme i teme koje se bave pravima zaposlenih nedovoljno zastupljene u medijima

POVODOM

Bojan Cveji}

Poverenje u sindikate pojedina-no je ispitivano u Srbiji u poslednjoj deceniji pet puta, a rezultati pokazuju da u ovom periodu tri najve}a sindikata bele `e veliki pad poverenja zaposlenih ispitanika. Vojislav Mihailović, -lan istra `iva-kog tima projekta „Sindikati u javnosti“ koji je u toku, isti-e da je najve}i pad poverenja zabele `en kod UGS Nezavisnost sa 26 odsto na tri odsto, {to „verovatno ima veze s visokim poverenjem koje je ovaj sindikat u `ivao posle oktobarskih promena da bi zatim poverenje opadalo“.

Najmanji pad poverenja zabele `en je kod ASNS, sa 13 odsto na dva odsto, ali je to uslovljeno malim poverenjem u 2000. i -injenicom da je poverenje u taj sindikat ni `e nego u druga dva. S druge strane, on dodaje da je poverenje u Samostalni sindikat Srbije „-as manje, a -as ve}e“, a u celini gledano poredi `i 2000. i 2010. uo-ava se pad poverenja sa 15 odsto na pet odsto.

Mihailović ocenjuje da „nema sumnje da je pad poverenja u sindikalne organizacije

Foto: Stanislav Mijailović

U javnom mnjenju prevladava nepoznavanje sindikata ili izrazito površno poznavanje: Srećko Mihailović

javnosti prema sindikatima, u kojem i sam u-estvuje, mora staviti u kontekst sindikalne (ne)mo}i, odnosa radni-ke i op{te javnosti prema sindikatima, ali i odnosa politi-kih subjekata prema sindikatima.

„Centar za razvoj sindikalizma“

Nedavno osnovano udruženje „Centar za razvoj sindikalizma“ je nevladino i neprofitno udruženje formirano radi ostvarivanja ciljeva u oblasti javnog zastupanja sindikalizma, civilnog i socijalnog dijaloga i socijalnih partnera sindikata, kao i edukacije, istraživanja, izdavaštva i monitoringa aktivnosti i odnosa vezanih za zaposlene i nezaposlene radnike i socijalne partnere sindikata, odnosno poslodavce, državu i civilno društvo

uslovila dru{tvena i politi-ka nemo} ovih sindikata“, a da se nepoverenje u sindikate i sindikalna nemo} „me | usobno uslovljavaju i hrane jedna drugu“. Kako ka `e, radnici nemaju poverenje u sindikate zato {to su sindikati nemo}ni, a sindikati su nemo}ni znatnim delom i zato {to nemaju socijalni kapital, nemaju -lanoveti radnike koji imaju poverenje u sindikate.

- Ovo stanje nemo}i i nepoverenja je i jedan od glavnih razloga dalje fragmentacije sindikata i osamostaljenja pojedinih sindikalnih organizacija. No, bez obzira na to {to pojedini osamostaljeni delovi sindikata pokazuju izvesnu mo}, re-|e je o privremenom i kratkoro-nom uspehu. Gledano u celini, te nove fragmentacije vode daljem propadanju sindikalizma u nas - isti-e Mihailović}.

Na{ sagovornik napominje da se istra `ivanje o odnosu

analiti-ki i istra `iva-ki na-in. Ove teme, kako se ocenjuje, nisu dovoljno atraktivne medijima, ali su za to odgovorni i sami sindikati u Srbiji, koji bi trebalo da imaju agresivniji nastup prema medijima.

Sociolog Sre}ko Mihailović, ina-e rukovodilac istra `iva-kog projekta koji je u toku, isti-e za Forum da u javnom mnjenju Srbije prevladava nepoznavanje sindikata ili izrazito povr{no poznavanje, o -emu svedo-|e istra `ivanja obavljena u poslednjih nekoliko godina. Prema njegovim re-|ima, u pro{logodijem istra `ivanju CeSida uo-ava se da dve tre}ine ispitanika izjavlju-je da ne poznaje rad sindikata, a jedna petina svoje poznavanje sindikata ozna-ava kao „malo“.

- To nije -udno ako se uzme u obzir da i sami zaposleni radnici ne poznaju rad „svojih“ sindikata. U pome-nutom istra `ivanju na{li smo da gotovo polovina zaposlenih izjavljuje da ne poznaje rad sindikata, dok svaki tre}i poznaje „malo“. Kada je sindikalna slika u o-ima op{te javnosti i u o-ima samih zaposlenih takva kakva je, onda je i o-ekivan nalaz po kojem u sindikate ima poverenja svega 15 odsto gra |ana Srbije, obja-|njava Mihailović}.

Kako dodaje, istra `ivanje koje je u toku i analiza dobijenih podataka treba da omogu-|e kreiranje preporuka za smanjenje svake vrste distance prema sindikatima i „konceptualizacija akcija i aktivnosti za bolje informisanje unutar sindikata i o sindikatima“. Tako `e ovaj projekat biti usmeren ka ispitivanju i analizi sindikata kao osnovnog izvora informacija o njegovom radu, ispitivanju i analizi procesa informisanja unutar samih sindikata i informisanja prema zaposlenima uop{te i ispitivanju volje, spremnosti i kapaciteta medija da svoje kapacitete otvore prema sindikatima.

- Projekat za ciljeve ima utvr `ivanje realnog stanja stvari kada je re-|o informisanju razli-|itih tipova javnosti o sindikatima i sindikalnom radu. Potom, na osnovu utvr `enog stanja stvari treba koncipirati akciju za promenu datog stanja u skladu sa interesima sindikata i interesima njihovih socijalnih partnera i utvrditi model unutar-sindikalnog informisanja i informisanja okrenutog prema spolja koji `e biti ponu |en samim sindikatima, napominje Mihailović}.

Generalni štrajk protiv stroge štednje u Italiji počinje 6. septembra

Na poslu do poslednjeg daha

Italijanski javni dug od 1,9 biliona evra (120 odsto BDP-a) najveći je u evrozoni posle grčkog • U vladinoj administraciji biće otpušteno 54.000 zaposlenih, a u lokalnim samoupravama 87.000

PREGLED

Miloš Mitrović

Najveći italijanski sindikat CGIL (Generalna konfederacija rada Italije) za 6. septembar najavio je generalni štrajk zbog vladinog plana štednje od 45,5 milijardi evra koji bi, u skladu sa zahtevima EU i Evropske centralne banke, do 2013. trebalo da izbalansira nacionalni budžet i spreči opasnost od bankrota države. Program štednje parlament mora da usvoji u roku od dva meseca da bi stupio na snagu.

zijskog sistema koji omogućiti lakše otpuštanje radnika i podizanje starijske granice za penziju. Istovremeno, nema ni govora o uvođenju poreza na bogatstvo niti strogosti prema utajivačima poreza među kojima su glavni, opet, najbogatiji.

Ne samo sindikalci i analitičari, već i neki političari upiru prstom upravo na izbegavanje poreza kao jedan od ključnih problema. Poslednje procene kazuju da je budžet zbog utajaka oštećen za 120 milijardi evra.

Izveli milion ljudi na ulice

Sindikat levice CGIL vrlo je moćan u grani prerade metala i procenjuje se da broji oko pet miliona članova. Kada je CGIL organizovao štrajk javnog sektora početkom maja ove godine, iz sličnih razloga, bili su obuhvaćeni gradski saobraćaj širom Italije, metro, železnica, avio-saobraćaj, škole... Krajem juna CGIL je na ulice izveo milion ljudi.

Sa jednog od sindikalnih protesta u Italiji

Debata u Senatu počela je 22. avgusta. Najnovije mere predstavljaju dodatak na prethodni plan vlade usvojen sredinom jula koji predviđa uštedu od 48 milijardi evra.

Osmočasovna obustava rada uz pratnju demonstracije širom Italije, kako kažu sindikalci, organizuje se zbog lošeg i nepravednog „dekreta“ o štednji za koji, više nego bilo koga drugog, okrivljuju premijera Silvijaa Berlusconija.

Levičarskom CGIL-u u planu o rigoroznoj štednji ponajviše smeta to što je njim biti pogodeno stanovništvo u najgorem socijalnom položaju: predviđeni su smanjenje javne potrošnje i reforme tržišta rada i pen-

Italijanski javni dug od 1,9 biliona evra (120 odsto BDP-a) najveći je u evrozoni posle grčkog. Strah da je Italija i planija, koje su treća, odnosno četvrta po veličini ekonomija među državama Evrope, postati novotrvrdne dužničke krize evrozone nedavno je uskomo globalna finansijska kriza.

List Korijere dela sera procenio je da je Italija u naredne tri godine, zahvaljujući rezovima u javnoj potrošnji i povećanju poreza uštedeti 195 milijardi evra. Levičarski krugovi, koji smatraju da je mere Vlade „uništiti istorijske ciljeve radničke klase“, takvu analizu smatraju konzervativnom jer ne uzima u obzir

krajnji ishod - stvaranje „nepodnošljivih uslova za život širokih slojeva stanovništva“. Neki ekonomisti, s druge strane, smatraju da je potrebna još veća štednja i predviđaju da će kreditne agencije u septembru sniziti rejting Italije.

Štednja podrazumeva da će u vladinoj administraciji biti otpušteno 54.000 zaposlenih, a u lokalnim samoupravama 87.000. Zaposleni u javnom sektoru će u mnogim slučajevima ostati bez novogodišnjih dodataka i ostalih bonusa, a lako će morati da budu premešteni na radna mesta u drugim gradovima, upozoravaju sindikalci. Nizom zakonskih promena radnici će izgubiti sigurnost koju su do sada uživali, a država će podsticati rad na određeno vreme. Tako će, štednja obuhvatiti i privatiza-

ciju javnog sektora. Povećanje poreza - od onih na igrice do opterećenja na cigarete i gorivo - najviše će pogoditi radnike. Ipak, mere štednje pogodit će i bolje stojeće građane: Berlusconijev „porez solidarnosti“ uvodi se za sve koji zarađuju više od 90.000 evra godišnje.

Predsednica CGIL Suzana Kamuzo je u nekoliko navrata pre no što je ovaj vodeći sindikat doneti odluku o štrajku upozoravala Berlusconija da teret štednje ne stavlja na najmanje plaćene i na srednje klase Italijana. Pošto je vlada odbacila predloge CGIL, Suzana Kamuzo je izjavila da je štrajk jedina opcija.

Alternativni plan Kamuzove bio je da vlada, umesto da porezima opteretiti srednju klasu, uvede proporcio-

nalni namet. CGIL se, takođe, zalaže za uvođenje poreza na bogatstvo i za posednike nekretnina, pri čemu bi donja granica za oba bila u vrednosti 800.000 evra.

Druga dva najjača sindikata, Italijanska konfederacija radničkih sindikata (CISL) i Sindikat italijanskih radnika (UIL) nisu podržali štrajk smatrajući da je takvo rešenje neodgovorno. Kamuzova smatra da su na inimil grešku odbijaju štrajk, te da je neodgovorna vlada, a ne odluka o štrajku.

- Prava i sigurnost ljudi dovedeni su u opasnost. Ne smemo dozvoliti da sadašnja generacija mladih radnika dođe u situaciju da bude primorana da radi do kraja života - izjavila je Suzana Kamuzo.

Ljubodrag Savić, profesor Ekonomskog fakulteta u Beogradu

Nova kriza uvećava armiju nezaposlenih

Manevarski prostor više ne postoji, države više ne mogu da produbljaju deficite i zbog toga će nova kriza biti razornija • Iako je vlada omogućila podsticaje za nova radna mesta, to je samo dobar marketinški trik

POGLEDI

Iako visoke stope rasta koje se bele u poslednjih nekoliko kvartala tehnika daju podlogu za izjave najviših zvaničnika kako smo prevladali najteži deo globalne recesije, suštinski se nalazimo u mnogo gorjoj situaciji nego što smo je imali sredinom 2009. kada je u svetu i Srbiji bio vrh krize, kaže u razgovoru za Forum profesor Ekonomskog fakulteta u Beogradu Ljubodrag Savić.

To može da ilustruje više pokazatelja, a jedan od važnih je i broj izgubljenih radnih mesta. Podaci nisu konačni i razlikuju se u zavisnosti od toga ko ih saopštava, ali sva je prilika da je zbog krize, od trećeg kvartala 2008. do danas, bez posla ostalo najmanje 200.000 ljudi, mada Unija poslodavaca Srbije pominje i cifru od oko 400.000, u koju je uračunata i siva zona i mikropreduzeća.

Jedan od ključnih uzroka takvog stanja je i model privatizacije, pa i njegovi kreatori danas priznaju da se otkivalo mnogo više. Procenat poniknutih privatizacija je dvostruko viši od proseka najuspešnijih zemalja u tranziciji. Opet su cifre različite, kreću se između 25 i 35 odsto, dakle ras-

kinut je svaki četvrti ili svaki treći ugovor o prodaji preduzeća, kaže Savić. On podseća da je pre dve decenije u realnom sektoru radio 1,1 milion radnika. Pre deset godina, bilo ih je 650.000 u industriji, a sada ne više od 320.000 ljudi, što srpsku industriju svrstava u najveću trvdne tranzicije.

Savić dodaje da se celokupan sadašnji razvoj svodi na transferzalu Beograd - Novi Sad, jedina dva centra koja iole funkcionisu i potvrđuje da je priliv kapital koji je ušao kroz privatizaciju jedan od značajnijih uzroka propasti domaće industrije. U svakom slučaju, resurs velikog potencijala je potrošen, dodatni udarac dala je globalna kriza, a sada i nova kuca na vrata.

- Ne mislim da je ona biti drugačija po posledicama od prethodne, iako su uzroci drugačiji. Prva kriza je počela uručenjem američkog hipotekarnog tržišta, što se prelilo najpre na finansijski, a zatim na realni sektor. Sada je osnovni problem što su velike države potrošile ogroman novac sadašnjih i budućih poreskih obveznika, one su emitovale akcije i državne hartije sa idejom da pomognu oporavak privrede, ali na alost, efe-

Kriza će prvo pogoditi mala preduzeća: Prof. dr Ljubodrag Savić

kat je bio minoran. Taj manevarski prostor više ne postoji, one više ne mogu da produbljaju svoj budžetski deficit, i zbog toga mislim da je nova

kriza biti daleko razornija. Uz to, opadanje kupovne moći stanovništva izazvaće pad tražnje, iste se na sagovornik.

Dobar primer, koji je „prepisao“ i bivši ministar ekonomije Milan Dinkić, jeste Nemačka. Ona je dala subvencije od tri do 5.000 evra po automobilu, u toj grani, počela je da raste proizvodnja, ali se sada postavlja pitanje kome prodati kada tražnja u svetu, izuzev Indije i Kine, opada. Srbija je u još težej situaciji, i naći pokušaji da pronađemo novi novac za pokrivanje budžetskog deficita, za iole normalno funkcionisanje države, postaju sve dramatičniji. Pritom, imamo paradoksalnu situaciju da je država glavni zamajac svih aktivnosti. Ona uzima najveći deo kreditnog potencijala banaka, podiže pri tom kamate na finansijskom tržištu kako bi kratkoročno rešila neke probleme. Tako su, u stvari, mogućnost privrede da dođe do povoljnih pozajmica, a bez aktivnosti u tom sektoru, ne povećava se budžetski priliv.

Za godinu-dve doći ćemo u situaciju da nećemo imati ko da puni državnu kasu. Na novo zapošljavanje ne bi trebalo računati jer, iako je vlada

omogućila podsticaje za nova radna mesta, to je samo dobar marketinški trik, od koga je korist imalo malo da dve do tri hiljade ljudi, koji su na taj način došli do radnog mesta, ali ne bi trebalo zaboraviti da je bez posla u isto vreme ostalo gotovo 300.000 radnika. U naletu nove krize, sagovornik Foruma očekuje nova otpuštanja.

- Bojim se da je nova kriza najpre pogoditi mala preduzeća kojima država nije pomogla da se pozicioniraju na tržištu i gde je zapošljavanje moglo da bude najdinamičnije. Ugasi se mala proizvodnja, male trgovine, a potom je zbog osiromašenog stanovništva i niske tražnje biti pogodni i sistemi u privatnom sektoru. Uz to, očekuju se otpuštanja i u javnim službama. Već je najavljeno da u obrazovanju sada postoji više od 40.000 ljudi, a broj laka se i dalje smanjuje. Uz to, ako se prihvati novi aranžman sa MMF-om, država će morati da se pozabavi besmisleno velikim brojem raznih agencija i tela gde se ne zna ni koliko je ljudi uposleno, niti šta rade, a broj nezaposlenih biće uvećan i ako uđemo u ozbiljniji proces restrukturiranja javnih preduzeća, zaključuje Savić.

Priredila M. N. S.

Fudbaleri u [paniji i Italiji izborili su se {trajkom i preko sindikata za svoja prava

Srbiji ne prete prazni stadioni

Tek pošto su suspendovani, neki srpski klubovi su izmirili svoje obaveze i stekli su pravo da licenciraju nove igrače

Na{a pri-a

@iva Veckeci

Fudbalsko prvenstvo [panije po-e lo je ovog vikenda drugim kolom. Prvo nije odigrano, odlo`eno je zbog {trajka fudbalera. Ljubitelji fudbala u Italiji nisu mogli da gledaju svoje ljubimce ovog vikenda iako je prema rasporedu trebalo da se igra Prvo kolo kal-a. Razlog isti kao i u [paniji - {trajk fudbalera. Tako ne{to u Srbiji prakti-no je nezamislivo. Istina, predsednik Sindikata profesionalnih fudbalera Nezavisnost Mirko Poledica imao je u par navrata zapa`ene istupe u javnosti, gde je ~ak i pripretilo {trajkovima fudbalera ukoliko klubovi ne izmire svoja dugovanja prema igračima, ali to je bila (i ostala) samo pretnja. U [paniji i Italiji su odlu-ili da sa re-i pre |u na dela.

Sindikata fudbalera (AFE) je pretnju da ne{e igrati sve dok se ne potpi{u no-

vi kolektivni ugovori i ne isplate zaostale zarade za oko 200 igrača (oko 50 miliona evra) i ostvario prvi put posle 28 godina. Predstavnici {panske lige (LFP) su morali da se povinuju zahtevima igrača, potpisani su novi ugovori, prona |en je novac i - ovog vikenda je odigrano drugo kolo Primere. Sli-an scenario se o-ekuje i u Italiji. Klubovi jesu u besparici, kriza je i do njih stigla, ali nisu igra-i krivi {to su sami klubovi, u `elji da se poja-aju {to kvalitetnijim fudbalerima utrkivali ko }e dati, tj. obe}ati vi{e para. Sada se to obe}anje, koje je, naravno, preto-eno i u ugovore, mora ispo{tovati. Kod Italijana su jo{ dve specifi-`ne situacije. Naime, prema predlogu zakona na solidarnost fudbaleri sa velikim ugovorima morali bi da izdvoje mnogo vi{e para dr`avi, i zahtev klubova da mogu da nateraju igra-e koji su u sporu sa rukovodstvom kluba treniraju odvojeno od prvog tima. Pregovori su u toku i ne ~ini

Navijači odahnuili, fudbaleri ponovo na terenu: Sa utakmice Primere

se da }e se do re{enja brzo do}i, a prvi termin za eventualni po-etak Kal-a je 10. tj. 11. septembar.

U srpskom fudbalu {trajkova nema, a ~ini se ne }e ih ni biti. Ne zato {to su fudbaleri zadovoljni svojim statusom, tj. naplatom ugovorenih obaveza - ~ak ni „hranarine“ se ne ispla}uju mesecima - ve} zato {to jednostavno ne postoji jak sindikalni pokret. Istina u okviru Nezavisnosti egzistira i Sindikat fudbalera, ali on samo egzistira. Ve}u ulogu u srpskom fudbalu, na `alost, nema. Iako je osnovan pre ~etiri godine, u Registar sindikata u Ministarstvu rada upi-

san je 30. oktobra 2007. godine, do danas nije uspeo da se izbori za svoje mesto u srpskom fudbalu, tj. da bude sporna izme |u igrača i klubova.

Da na{i klubovi nisu najurednije plati{e nije nikakva tajna. Igra-ima (i trenerima) ne duguju samo „mali“ klubovi. Rad, OFK Beograd, Smederevo i Jagodina bili su nedavno (5. avgusta) suspendovani od Disciplinske komisije Fudbalskog saveza Srbije zbog dugovanja od dvadesetak hiljada evra. S druge strane „veliki“ klubovi duguju i velike sume novca. Crvena zvezda je u tom trenutku dugovala 877.964 evra,

Partizan 261.513 a Vojvodina 175.443 evra i 100.000 dinara. Tek po{to su bili suspendovani, klubovi su izmirili svoje obaveze (ili se, pak, dogovorili sa fudbalerima, odnosno klubovima kojima su dugovala novac) i stekli su pravo da licenciraju nove igra-e.

U sveop{tem haosu ni sindikalci nisu lako da se sna |u. Zapravo trenutno stanje najvi{e odgovara takozvanim menad`erima koji ve{to manipuli{u sa klubovima, a pogotovu sa fudbalerima i za male pare ih pretvara u „belo roblje“. Dokle? Pla{imo se jo{ mnogo godina.

Sindikata neophodni „baza“ i zakoni

Sindikata Nezavisnost o`igledno jo{ nije dovoljno moćan da štiti interese fudbalera. Zapravo, moraju se pre toga desiti neke značajnije promene - pre svih mora se doneti Zakon o privatizaciji, da se zna čiji su klubovi, od koga fudbaleri zapravo treba da traže svoje pare. U ovom trenutku samo četiri-pet superprvoligaša imaju „prave“ ugovore sa svojim fudbalerima i na osnovu njihovih plaćaju (nemale) dažbine državi. Kada se bude tu uspostavio red, onda će i sindikati znati sa kojim poslodavcem treba da pregovaraju i na osnovu ugovornih obaveza potražuju ono što klubovi duguju igračima.

Beneton u Srbiji po-ine proizvodnju u jednom pogonu do kraja ove sedmice

Delimični zastoj ili test za projekat

Isplata 300 evra po godini staža radnicima Niteksa koji su se izjasnili da ne žele da ostanu • Očekuje se da će tekstilcima uskoro biti povezan radni staž od 30. juna 2005. do 30. decembra 2009.

STUDIJA SLU^AJA

Zorica Miladinovi}

[efni{ke Kancelarije za lokalni ekonomski razvoj Milan Ran |elovi} najavio je da }e Beneton Srbija do kraja ove sedmice po-eti proizvodnju u kompleksu Niteksa, ~iju je imovinu kupio maja ove godine. U tom pogonu istovremeno }e se obu-avati budu{i radnici Benetona.

- U kompleksu biv{eg Niteksa rekonstrui{u se i drugi i grade novi pogoni. Tako |e, Beneton je u julu Ministarstvu ekonomije i gradona-elniku Ni{a Milo{u Simonovi}u uputio zahtev za ustupanje zemlji{ta u pre-niku od deset kilometara od Niteksa za jo{ jednu, ovoga puta grinfield investiciju, u kojoj }e zaposliti jo{ 160 do 200 radnika. Grad mu je ponudio lokacije u ~etiri industrijske zone - Me |urovo, Sever, Ivana Milutinovi}a i Istok. Jo{ nismo dobili odgovor menad`menta o izboru lokacije, ali je izvesno da }e Beneton na tom zemlji{tu graditi novu proizvodnu halu. Ni{ki Beneton }e, dakle, imati dve fabrike, odnosno jednu fabriku na dve lokacije, ka`e Ran |elovi}.

On dodaje da je Vlada na nedavnoj sednici usvojila socijalni program koji predvi |a isplatu 300 evra po godini sta`a radnicima Niteksa koji su se izjasnili da ne `ele da ostanu u Benetonu. Prema njegovim re-ima, uskoro bi trebalo da se zna i sudbina 89 radnika koji su se opredelili za ostanak u budu{ojoj ni{koj fabriki te kompanije.

Radnici i dalje zbnjeni

Italijanska modna ku}a kupila je imovinu Niteksa na licitaciji na kojoj je bila jedini u-esnik, po po-etnoj ceni od 3,072 miliona evra. Zvani-nici Srbije, Ni{a i Benetona najavili su da }e ukupna vrednost investicije iznositi 43,2 miliona evra, a u slede}e ~etiri godine biti zaposleno 2.700 radnika. Dr`ava }e svako novoootvoreno radno mesto subvencionisati sa 9.000 evra. U fabrici u Ni{u proizvodi}e se konfekcija vrhunskog kvaliteta, uglavnom za izvoz {irom sveta.

Ubrzo po formalnom „dolasku“ Benetona u Ni{, preko ni{ke filijale NSZ

nezaposleni odre |enog profila pozivani su na razgovore za budu{i posao. Radnici Niteksa su zavr{ili izja`njavanje o tome da li `ele da rade u budu{em Benetonu ili ne. Za odlazak uz socijalni program izjasnilo se 538 radnika Niteksa, a 89-oro, koji su izrazili `elju da ostanu, u julu je pro{lo testiranja, u organizaciji jedne beogradske konsultantske ku}e.

A onda su po-ela odstupanja od najavljanog. Grupi radnika Niteksa koji `ele u Beneton re-eno je da }e se „rezultati znati za desetak dana“, a oni nisu saop{teni ni u vreme nastanka

ovog teksta. Ve}ina radnika se „prise-tila“ da im jo{ uvek nije povezan radni sta`, zbog-ega ne mogu ni na socijalni program, ni u penziju. Pojavile su se spekulacije da za socijalni program „nema para“. Sve to bilo je dovoljno da se sredinom pro{log meseca, ispred biv{eg Niteksa a budu{eg Benetona, organizuje protest.

- Ne znamo {ta da mislimo. Sva{ta su obe}ali, a nama jo{ nije povezan sta`, niti je po-ela isplata socijalnog programa, niti su radnici koji su se izjasnili za ostanak u Benetonu dobili odgovor kakva }e im biti sudbina. Sve {to znamo jeste to da Niteks vi{e ne postoji. A ve} nas je znija ujedala, govorili su okupljeni podse}aju{i da su se ve}, opekli“ sa prethodnim vlasnikom, kompanijom Irva investicije \or |ija Nicovi}a.

Miroslav Tasi}, -lan Upravnog odbora Niteksa u restrukturiranju i -elnik fabri-kog ASNS, uveren je da }e sudbina ni{kkih tekstilaca ovoga puta biti bolja. I on tvrdi da }e Vlada Srbije uskoro izdvojiti sredstva za socijalni program po{to je on ve} verifikovan u Nacionalnoj slu`bi za zapo{ljavaње i Ministarstvu ekonomije.

- Ta-no je da jo{ nema rezultata testiranja 89 radnika koji `ele da ostanu u Benetonu, ali imamo informaciju da }e se za njih sprovesti jo{ jedan krug testiranja, a posle toga }e se doneti odluka. Ali, ti ljudi su i dalje radnici Niteksa u restrukturiranju i primaju zarade preko Ministarstva ekonomije. Ko ne

bude pro{ao drugi krug testiranja, i}i }e na socijalni program, ka`e on.

Tasi} dodaje da su svim radnicima preko Ministarstva ekonomije i Fonda za razvoj nedavno ispla`ene zarade za maj, a da se „nada“ da }e uskoro sti}i i plate za preostala dva meseca. O-ekuje da }e tekstilcima uskoro biti povezan i radni sta` od 30. juna 2005. do 30. decembra 2009, za {ta je Vlada donela odluku, a Uprava za trezor uplatila sredstva Fondu PIO, koji to treba samo da formalizuje. Zaklju-kom Vlade Srbije od 13. maja radnicima je odobreno i povezivanje sta`a od 31. decembra 2009. do 30. aprila 2011, od kada }e, prema o-ekivanjima, po-eti da va` i socijalni program.

Agencija za privatizaciju donela je odluku o restrukturiranju Niteksa nakon {to je maja 2010. raskinula kupoprodajni ugovor sa Irva investicijama, koje su kupile ovu fabriku za 2,25 miliona evra na tenderu u novembru 2006. Niteks je decenijama bio jedini tekstilni kombinat u Srbiji sa zaokru`enim procesom proizvodnje od prediva do gotovih odevnih proizvoda. Osnovan je davne 1897. godine kao „prva srpska tekstilna fabrika“, u vlasni{tvu biznismena Mite Risti}a.

Porodična, a svetska

Beneton je porodična kompanija osnovana 1965. godine i danas je jedna od najvećih svetskih grupacija iz oblasti modne tekstilne industrije, prisutna u 120 zemalja. Njeni najpoznatiji brendovi su Junajtid kolors of Beneton, Sisli i Plejlajf. Beneton proizvodi više od 150 miliona odevnih predmeta godišnje i ima trgovinsku mrežu od oko 6.000 savremenih butikâ.

FORUM SOCIJALNI DIJALOG

Dodatak kancelarije
Fondacije Fridrih Ebert u Beogradu i lista Danas
Uređuje: Branislav Božić
Dizajn i prelom: Branislav Bešević